

1 Koji su troškovi povezani sa sudskim postupcima i tko ih obično mora snositi?

U skladu s člankom 529. portugalskog Zakona o parničnom postupku (*Código de Processo Civil*) troškovi sudskog postupka sastoje se od:

- i. sudskih pristojbi (*taxa de justiça*)
- ii. troškova povezanih s predmetom (*encargos*)
- iii. troškova stranaka (*custas de parte*).

U skladu s tim vrijedi sljedeće:

- i. Da bi se mogao pokrenuti sudski postupak, sve stranke uključene u taj postupak moraju platiti sudske pristojbe. One se izračunavaju na temelju vrijednosti ili složenosti predmeta, u skladu s uvjetima iz [Pravilnika o sudskim troškovima \(Regulamento das Custas Processuais\)](#) i tablica priloženih tom pravilniku. Sudske pristojbe izražene su u „obračunskim jedinicama” (*unidades de conta – UC*), kako je utvrđeno u članku 5. Pravilnika o sudskim troškovima. Vrijednost 1 UC zadržat će se i 2023. na 102,00 EUR, ali s vremenom se može mijenjati.
- ii. Troškovi povezani s predmetom su troškovi koji proizlaze iz sudskog postupka (kao što su naknade za vještake, sudske tumače itd.), a nastaju zbog radnji koje su zatražile stranke ili koje je naložio sudac – vidjeti članak 16. Pravilnika o sudskim troškovima.
- iii. Troškovi stranaka obuhvaćaju troškove koje je svaka stranka imala u okviru sudskog postupka, a stranka koja je izgubila spor nadoknađuje ih protustranci, u skladu s člankom 26. Pravilnika o sudskim troškovima (npr. odvjetničke naknade, naknade za sudskog izvršitelja itd.).

2 Što je točno pravna pomoć?

Pristup pravosuđu i sudovima predviđen je [Zakonom br. 34/2004 od 29. srpnja 2004.](#)

U skladu s člankom 6. Zakona br. 34/2004 pravna zaštita dostupna je u dvama oblicima:

- i. pravno savjetovanje
- ii. pravna pomoć.

U skladu s tim vrijedi sljedeće:

- i. U skladu s člancima 14. i 15. Zakona br. 34/2004 pravno savjetovanje sastoji se od tehničkog pojašnjenja prava koje se primjenjuje na određeno pitanje ili predmet, a pružaju ga odvjetnici.
- ii. U skladu s člankom 16. Zakona br. 34/2004 pravna pomoć pruža se u sljedećim oblicima:
  - oslobođenje od plaćanja sudskih pristojbi i ostalih troškova povezanih s predmetom
  - imenovanje pravnog savjetnika (kao što su odvjetnik i pravni zastupnik) i plaćanje naknada za njihov rad i drugih troškova (kao što su putni troškovi)
  - plaćanje naknada pravnom savjetniku kojeg je imenovao sud (npr. odvjetnika kad je riječ o kaznenom postupku)
  - obročno plaćanje sudskih pristojbi i ostalih troškova povezanih s predmetom
  - imenovanje pravnog savjetnika i obročno plaćanje relevantnih pristojbi, naknada i troškova
  - obročno plaćanje troškova pravnog savjetnika kojeg je imenovao sud i naknada za njegov rad
  - imenovanje sudskog izvršitelja i plaćanje odgovarajuće naknade (npr. za dostavu poziva, za provedbu mjera potrebnih za zapljenu imovine i za druge postupke izvršenja).

3 Koji su uvjeti za dodjelu pravne pomoći?

U skladu s člankom 7. Zakona br. 34/2004 sljedeće kategorije osoba imaju pravo na pravnu zaštitu ako mogu dokazati da se nalaze u financijski nepovoljnom položaju:

portugalski državljani
građani Europske unije

stranci i osobe bez državljanstva s valjanom dozvolom boravka u državi članici Europske unije

stranci bez valjane dozvole boravka u državi članici Europske unije, ako bi portugalski državljani u jednakim okolnostima mogli dobiti dozvolu boravka u skladu s pravom te države

neprofitne organizacije, ali samo u obliku pravne pomoći.

Napomena: subjekti čiji je cilj stjecanje dobiti i društva s ograničenom odgovornošću s jednim članom nemaju pravo na pravnu zaštitu.

4 Dodjeljuje li se pravna pomoć za sve vrste postupaka?

Iz članka 17. Zakona br. 34/2004 i članka 7. [Provedbene odluke ministra br. 46/2015 od 23. veljače 2015. \(Portaria n.º 46/2015\)](#) proizlazi da se sustav pravne pomoći primjenjuje:

na svim sudovima, bez obzira na vrstu predmeta

na svim mirovnim sudovima

na sve postupke za alternativno rješavanje sporova, kao što su oni u okviru državnog sustava mirenja (*mediação pública*), npr. mirenje u području obiteljskog ili radnog prava

na predmete koje vode matični uredi

na imovinska pitanja koja se rješavaju pred javnim bilježnicima

u prekršajnim postupcima.

Korisne poveznice:

[Državni sustav mirenja u području obiteljskog prava \(na portugalskom jeziku\)](#)

[Državni sustav mirenja u području radnog prava \(na portugalskom jeziku\)](#)

5 Postoje li posebni postupci za hitne slučajeve?

U hitnim slučajevima u kojima konačna odluka o zahtjevu za pravnu pomoć još nije donesena u trenutku plaćanja sudskih pristojbi i drugih sudskih troškova podnositelj zahtjeva mora predložiti dokument kojim dokazuje da je podnio zahtjev za pravnu pomoć te poduzeti korake navedene u nastavku (vidjeti članak 29. stavak 5. Zakona br. 34/2004):

Ako odluka nadležne službe za socijalno osiguranje još nije poznata, rok za izvršenje predmetnog plaćanja prekida se dok podnositelj zahtjeva ne primi obavijest o odluci.

Ako je služba za socijalno osiguranje već donijela odluku o tome da će odobriti pravnu pomoć u obliku obročnog plaćanja, plaćanje prvog obroka vrši se u roku od deset dana od datuma na koji je podnositelju zahtjeva poslana obavijest o odluci, ne dovodeći u pitanje naknadni povrat plaćenih iznosa u slučaju opoziva odluke.

Ako je služba za socijalno osiguranje već donijela odluku o tome da neće odobriti pravnu pomoć, plaćanje se vrši u roku od deset dana od datuma na koji je podnositelju zahtjeva poslana obavijest o odluci, ne dovodeći u pitanje naknadni povrat plaćenih iznosa u slučaju opoziva odluke.

Ako podnositelj zahtjeva u roku od 30 dana ne primi obavijest o odluci o zahtjevu za pravnu zaštitu (pravno savjetovanje ili pravna pomoć), smatra se da je zahtjev prešutno odobren i zainteresirana strana može se na takvo prešutno odobrenje pozvati pred sudom ili Portugalskom odvjetničkom komorom, ovisno o zatraženom obliku pravne zaštite – vidjeti članak 25. Zakona br. 34/2004.

6 Gdje mogu dobiti obrazac zahtjeva za pravnu pomoć?

Obrasci zahtjeva za pravnu zaštitu u obliku pravnog savjetovanja ili drugog oblika pravne pomoći, uključujući obrazac zahtjeva za pravnu pomoć u drugoj državi članici, mogu se preuzeti s internetskih stranica portugalskog sustava socijalnog osiguranja na [ovoj poveznici \(na portugalskom jeziku\)](#).

7 Koji se dokumenti trebaju dostaviti zajedno s obrascem zahtjeva za pravnu pomoć?

Popis dokumenata koje je potrebno priložiti zahtjevu može se pronaći u „Praktičnom vodiču kroz pravnu zaštitu“ (*Guia Prático Protecção Jurídica*), koji je izdao portugalski Institut za socijalno osiguranje (*Instituto da Segurança Social, I.P.*), a objavljen je na njegovim internetskim stranicama, na stranici „Praktični vodiči“ (*Guias Práticos*), kojoj možete pristupiti putem sljedećih poveznica:

[internetske stranice portugalskog sustava socijalnog osiguranja](#)

[Praktični vodič kroz pravnu zaštitu \(na portugalskom jeziku\)](#).

8 Gdje se podnosi zahtjev za pravnu pomoć?

Zahtjev i priloženi dokumenti mogu se dostaviti osobno ili poslati poštom, telefaksom ili e-poštom bilo kojoj službi Instituta za socijalno osiguranje koja radi izravno s građanima.

Popis središnjih ureda za socijalno osiguranje u svim okruzima i njihove adrese, brojevi telefaksa i e-adrese mogu se pronaći [ovdje \(na portugalskom jeziku\)](#).

9 Kako mogu saznati imam li pravo na pravnu pomoć?

U odluci o dodjeli pravne pomoći moraju se navesti oblici pravne pomoći koji su odobreni, a o tome odlučuje viši rukovoditelj službe za socijalno osiguranje nadležne za područje na kojem podnositelj zahtjeva ima boravište ili sjedište. Ako podnositelj zahtjeva nema boravište u Portugalu, odluku o obliku pomoći donosi viši rukovoditelj službe za socijalno osiguranje kojoj je podnesen zahtjev – vidjeti članke 20. i 29. Zakona br. 34/2004.

U skladu s člankom 26. Zakona br. 34/2004 podnositelje zahtjeva mora se obavijestiti o odluci o odobrenju zahtjeva za pravnu pomoć. U pravilu se takva obavijest šalje na adresu koju je podnositelj zahtjeva naveo na obrascu kao adresu za korespondenciju.

10 Što trebam učiniti ako imam pravo na pravnu pomoć?

Ako se podnositelju zahtjeva dodjeljuje pravni savjetnik, podnositelja zahtjeva obavješćuje se o adresi ureda imenovanog pravnog savjetnika te o tome da je obavezan u potpunosti s njime surađivati jer mu se u suprotnom može ukinuti pravna pomoć.

Da bi mogao ostvarivati korist od pravne pomoći kao potpuno ili djelomično oslobođenje od plaćanja sudskih pristojbi i troškova povezanih s predmetom nastalih u okviru sudskog postupka, podnositelj zahtjeva mora predložiti dokument kojim dokazuje da mu je takva pomoć odobrena u roku za plaćanje sudskih pristojbi.

11 Ako imam pravo na pravnu pomoć, tko mi odabire odvjetnika?

Pravnog savjetnika imenuje Portugalska odvjetnička komora i o tome obavješćuje podnositelja zahtjeva, u skladu s člancima 30. i 31. Zakona br. 34/2004.

12 Pokriva li pravna pomoć sve troškove postupka?

Pravna pomoć obuhvaća sljedeće troškove predviđene člankom 16. Zakona br. 34/2004:

plaćanje sudskih pristojbi i ostalih troškova povezanih s predmetom

plaćanje naknada pravnom savjetniku

plaćanje naknada pravnom savjetniku kojeg je imenovao sud

obročno plaćanje sudskih pristojbi i ostalih troškova povezanih s predmetom

obročno plaćanje naknada pravnom savjetniku

obročno plaćanje naknada pravnom savjetniku kojeg je imenovao sud

plaćanje naknada sudskom izvršitelju

plaćanje troškova koji proizlaze iz prekogranične naravi predmeta, ako podnositelj zahtjeva ima boravište u drugoj državi članici.

13 Tko snosi druge troškove ako imam pravo samo na ograničenu pravnu pomoć?

U skladu s člankom 29. stavcima 4. i 5. Zakona br. 34/2004 preostale troškove snosi podnositelj zahtjeva. Tim se odredbama ne dovodi u pitanje činjenica da će se podnositelju zahtjeva, u skladu s člankom 26. Pravilnika o sudskim troškovima, nadoknaditi troškovi stranaka ako dobije spor.

14 Obuhvaća li pravna pomoć i žalbe?

Da, dodijeljenom pravnom pomoći obuhvaćeni su žalbeni postupak i svi naknadni postupci povezani s predmetom za koji je dodijeljena ta pravna pomoć.

Ako je pravna pomoć dodijeljena za bilo kakav povezani postupak, njome je obuhvaćen i glavni sudski postupak. Pravnom pomoći obuhvaćeni su i svi postupci izvršenja koji proizlaze iz presuda donesenih u postupcima za koje je dodijeljena pravna pomoć – vidjeti članak 18. Zakona br. 34/2004.

15 Može li se pravna pomoć povući prije zaključenja postupka (ili čak opozvati nakon završetka postupka)?

Da, pravnu pomoć moguće je u cijelosti ili djelomično ukinuti prije završetka postupka, u slučajevima predviđenima člankom 10. Zakona br. 34/2004.

Konkretno je riječ o slučajevima u kojima podnositelj zahtjeva ili članovi njegove obitelji naknadno steknu dovoljno financijskih sredstava. U tom je slučaju podnositelj zahtjeva obavezan izjaviti da može nastaviti postupak bez pravne zaštite, u cijelosti ili djelomično. Ako to ne učini, izlaže se riziku od izricanja predviđenih kazni.

16 Mogu li osporiti odbijanje pružanja pravne pomoći?

Ako služba za socijalno osiguranje odluci odbiti zahtjev, u cijelosti ili djelomično, mora u pisanom obliku obavijestiti podnositelja zahtjeva o svojoj namjeri i dati mu rok od deset dana da se očituje o toj obavijesti. Podnositelj zahtjeva svojem očitovanju može priložiti dokumente koji su prethodno nedostajali ili one kojima potkrepljuje svoje argumente. Ako se podnositelj zahtjeva ne očituje u roku od deset radnih dana, odluka postaje konačna i ne šalje mu se novi dopis – vidjeti članak 37. Zakona br. 34/2004, u kojem se upućuje na portugalski Zakon o upravnom postupku (*Código do Procedimento Administrativo*).

Podnositelj zahtjeva može osporavati odluku službe za socijalno osiguranje pred sudom. U tom slučaju mora službi za socijalno osiguranje, koja je donijela tu odluku, podnijeti pisani zahtjev kojim osporava odluku u roku od 15 dana. Služba za socijalno osiguranje može opozvati odluku. Ako ne opozove odluku, služba za socijalno osiguranje predmet mora uputiti sudu – vidjeti članke od 26. do 28. Zakona br. 34/2004.

17 Može li zahtjev za besplatnu pravnu pomoć imati učinak prekida roka zastare?

Da, zahtjev za besplatnu pravnu pomoć može imati učinak prekida roka zastare.

Kad se podnese zahtjev za besplatnu pravnu pomoć u obliku imenovanja pravnog savjetnika te se dokument koji potvrđuje taj zahtjev priloži u spis, rok zastare koji je u tijeku prekida se pet dana nakon datuma podnošenja zahtjeva za besplatnu pravnu pomoć (članak 33. stavak 4. Zakona 23/2004 od 29. srpnja 2004. i članak 323. stavci 1. i 2. Građanskog zakonika).

Sudska praksa objavljena na tu temu:

Žalbeni sud u Lisabonu (*Tribunal da Relação de Lisboa*)

[Processo 439/11.5TTLRS.L1-4](#)

[Processo 7637/17.7T8LSB.L1-2](#)

Vrhovni sud (*Supremo Tribunal de Justiça*)

[Processo 31/14.3TTCBR.C3.S1](#)

Upozorenje:

informacije iz ovog informativnog članka nisu obvezujuće za kontaktnu točku Europske pravosudne mreže u građanskim stvarima, sudove te druge subjekte ni tijela. Potrebno je pročitati i važeće zakonodavstvo, koje podliježe redovnim ažuriranjima i promjenama u tumačenju na temelju sudske prakse.

Posljednji put ažurirano: 13/03/2024

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJA-a. Prijevod je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.